

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldne.

Uredništvo in upravništvo v Ljubljani, Franciskanska ulica šte. 6, I. nadst. Učiteljska tiskarna.

Naročnina: po pošti s dostavljanjem na dom za celo leto K 42.—, za pol leta K 21.—, za četrletno K 10.50, za mesec K 3.50. Za Nemčijo celo leto K 46, za ostalo tujino in Ameriko K 54.

Inserati: Enostopna peti vretica 30 v; pogojen prostor K 1.—; razglasi in poslane vretice po 60 v; večkratne objave po dogovoru primeren popust.

Reklamacije za list so poštne proste.

Posamezna številka 20 vinarjev.

Ententa priznava suverenost Jugoslavije.

Zagreb, 17. novembra. Pooblaščenec Narodnega vjeća dr. Tresić-Pavičić se je vrnil z otoka Krfa na krovu francoske vojne ladje »Facalava«, ker je bil nujno pozvan, da pride takoj v Belgrad. Z Reke je dr. Tresić-Pavičić prispel včeraj v Zagreb, da poroča Narodnemu vjeću o delovanju delegacije na Krfu. Njegova tovariša Bukšek in dr. Čok se vračata z jugoslovansko torpedovko šte. 77, ki plove pod narodno trobojnico.

Narodno vjeće je vzelo poročilo na znanje ter izreklo dr. Tresiću in njegovima tovarišema zahvalo za dosežen uspeh. Podrobnosti se še ne morejo objaviti, vendar pa se lahko pove, da je ententin zbor v Versaillesu sporočil admiralu Cachetu, poveljniku ententnega brodograjskega Sredozemskemu morju, da odstopa od obeh točk premirja z bivšo avstro-ogrsko monarhijo, ki se tičeta brodograjske. Ker je brodograjske prešlo v last Jugoslavije, sta obe tozadevni točki brezpredmetni. Ententa ne zahteva izročitve niti ene ladje, tako da ostane brodograjske v celoti naše.

S tem, da je ententa priznala puljski ugovor, ki ji je bil izročen od naših odposlancev, ne kot zastopnikov Avstro-Ogrske, marveč kot zastopnikov lastne severne države, je priznala tudi našo bojno zastavo na morju. Tako je suverenost naše države popolnoma priznana v dveh slučajih. Vprašanje suverenosti naše zastave enako tolmači tudi sam vrhovni poveljnik ententnega brodograjskega, ki kljub italijanski prepovedi pusti, da naša bojna ladja torpedovka št. 77 plove pod našo trobojnico. Naši delegati so izposlovali tudi svobodo trgovske plovbe po morju, tako da bo mogoče Primorje prekrbovati z živim.

Dr. Tresić-Pavičić je obiskal tudi angleškega, ameriškega in italijanskega admirala na Krfu ter je imel z njimi važne razgovore. Obiskal je nadalje vse ententne poslanike, ki so akreditirani pri srbski vladi na Krfu, ter je pri vseh dobil vtis največje prijaznosti in simpatije za naš narod in našo stvar.

Pogajanja Jugoslovanov z entento.

Z velikim slavnostnim objavljanjem slovenski listi uspehe, ki jih dosega delegacija Jugoslovanov na konferencah z entento. Razumemo in pozdravljamo vsak uspeh. Nedvomno pa se pogajanja tičejo izključno obsega in zunanjih odnošajev Jugoslavije napram sosednim in zveznim državam, ker če bi se ta pogajanja tičala tudi notranjih vprašanj, v prvi vrsti oblike države, bi pretela nevarnost, da se zasejejo politični boji v snujočo se državo, preden bi bila sploh zmožna, da uredi svoje razmere po treznem premotritvanju in sporazumno z ljudstvom. Zato mislimo, da se dela delegatom velika krivica, če kdo trdi, da je monarhistična oblika nove države že sklenjena stvar.

Povsem nelogična bi bila pogajanja, ki bi imela namen oktroirati notranjo ureditev države, ker je tako naravno kakor nič drugega, da je to stvar troimenskega naroda, ki je v svojem srcu po večini republikanski. Vse druge stvari, ki se tičejo sporazuma in sosednjih držav, pa so stvari mirovne konference in zveze narodov. Za sedaj aktualni sta le še vprašanja zastraženja naših dežel in prehrana. Ti dve vprašanji, o katerih se v glavnem vrše pogajanja in se sklepajo provizorične pogodbe, pa niso v stiku z notranjo obliko države.

S tega stališča smemo premotriti sedanja vprašanja, ker se utegnemo le tedaj izogniti nepotrebnim domačim političnim bojem. Pri

vsem tem nas pa mora voditi vedno le misel popolnega demokratizma in socialne pravičnosti. Zakaj le tedaj utegnemo ustvariti državo, ki bo jamčila razvoj. S tem pa ne mislimo, da mora prenehati razpravljanje o notranji uredbi, marveč le naglašamo, da se delegatom, ki obravnavajo z entento, ne sme podtikati dejanj, ki jih menda niso napravili in do katerih tudi niso upravičeni. Sedanja vlada je provizorična in vodi le posle, je administrativnega značaja, do čim bo konstituenta forum, ki bo odločevala o vseh drugih vprašanih notranje ureditve u-stave.

To tistim, ki se preveč širokoustijo.

Ogrska republika.

Budimpešta, 16. nov. (K. u.)

Danes se je proglasila Ogrska republika. V njenem glavnem mestu vlada vzoren red. Na obširnem trgu pred parlamentom se je že na vsežgodaj nabrala mnogotisočglava množica. Na poslopiju parlamenta vihrala ogrska in rdeča zastava. Točno ob deseti uri se je otvorila seja poslanske zbornice. Poslancev je došlo le pičlo število. Članov vlade na sejo ni bilo. Predsednik B z á s z je predlagal, da naj poslanska zbornica izreče svoj razpust. (Eljen-klici.) Nato je dejal: Ker smo vsi ene misli, prosim, naj se prebere zapisnik današnje seje. Po teh predsednikovih besedah se je dvignil poslanec Janos Hock, predsednik Narodnega sveta, in zaklical: »Živela neodvisna Ogrska republika!« Nato so poslanci odšli v kupolsko dvorano, kjer so že bili zbrani člani Narodnega sveta in vsi člani vlade.

Predsednik narodnega sveta Janos Hock je otvoril zborovanje z vznesenim nagovorom, v katerem je kazal na važno poslanstvo, katero je mali ogrski narod vedno izpolnjeval, kadar mu je bilo zapadno civilizacijo ščititi pred navalom z vzhoda. Izza Mohača, je predsednik nadaljeval, je bil ta ubogi ogrski narod suženj nemškega cesarstva. Od tedaj se je naša zemlja smatrala za torišče, pripravno za štiri strašne vojne. Izropavali in izrabljali so nas in vrh tega nas še ponižavali. Pred enim stoletjem je na ogrskih tleh plapolal prapor francoske svobode. Tedaj je veliki Napoleon izdal svojo šenbrunsko proklamacijo. Francija naj bi nikdar ne pozabila, da je njen veliki sin objubil ogrskemu narodu neodvisnost in svobodo in da je izjavil, da bi združitev z Avstrijo za Ogrsko bila največja nesreča. Kri Ogrov je tekla samo za interese avstrijskih dednih dežel. Ogrska je to vedno vedela, ni pa imela moči dovolj, da bi stopila v boj. Ko je l. 1848. čez Evropo zaplul nov val svetovne svobode, ki je izšel iz Francije, je tudi razpela trobojnico svobode. Tedaj je Ogrska doživela velik politični in gospodarski preustroj in čez noč so se v prah zvalile stoletja stare trdnjave: odpravilo se je gospodarstvo fevdalstva. Tedaj se je skoro istočasno kakor na Francoskem izklicala državna neodvisnost Ogrske, osamosvojitve Ogrske in detronizacija Habsburžanov in se je proklamirala prva ogrska republika. (Viharni eljen-klici.) Ko je potem zveza cesarjev Ogrsko zopet strmoglavila, je Ogrska šele po desetletja dolgem trpljenju prišla do tega, da zopet vpostavi ustavo, in Ogrska je bila prisiljena podpirati politiko velsile avstrijskega cesarstva. Namen tega cesarstva je bil nas narediti za sužnje in po tem potu so nas tudi pognali v zvezo z Nemčijo. Ta strašna svetovna vojna, ki je pomorila svet našega naroda, je naš narodni razvoj in našo kulturo vrgla za desetletja nazaj. V tej kupolski dvorani dobi srčni utrip ogrskega naroda svoj izraz, zakaj v tej dvorani hočemo naznaniti vsemu svetu, da se je ogrski narod otresel jarma. Stari sistem je odpravljen, narod zahteva svojo svobodo, dobiti mora domovino in zemljo.

Sirt je militarizem, ki je človeštvo gnal v mesnico. Sledi mu splošno razpoloženje. Bojevniki, ki so izkrvavali na bojišču, niso umrli zastonj. Govornik je končal s kratko molitvijo k Vsemogočnemu, naj ščiti bodočnost Ogrske. Govor so zborovalci sprejeli z viharnimi eljen-klici in s klici: Živela republika!

Nato je zapisnikar Jurij Nagy prečital nastopni predlog: Po volji naroda je ogrski narodni svet sklenil: Člen I.: Ogrska je od vseh drugih dežel neodvisna in samostojna ljudska republika. Člen II.: Ustavo ljudske republike določi ustavotvorna narodna skupščina, sklicana na temelju nove volilne pravice. Poslanska in magnatska zbornica ogrskega državnega sveta sta razpuščeni in sta nehali biti. Člen III.: Dokler ne ukrene ustavodajna narodna skupščina drugače, opravlja vrhovno državno oblast ljudovlada, kateri predseduje Mihael Karoly, ob podpori izvrševalnega odbora ogrskega narodnega sveta. Člen IV.: Ljudovlada mora nujno izdelati ljudske zakone, in sicer: 1. o splošni, enaki, neposredni in tudi ženskam dani volilni pravici v narodno skupščino, v municipije in občine; 2. o svobodi tiska; 3. o ljudskem porotnem sodstvu; 4. o društveni in zborovalni svobodi; 5. o razdelitvi tal kmetovalcem. Ljudovlada mora te zakone v moč spraviti čim prej in jih uveljavljati. Člen V.: Določbe, ki nasprotujejo v predstojećem navednim, izgube svojo moč, vse ostale jo obdrže. V Budimpešti, dne 16. nov. 1918. Janos Hock, predsednik Narodnega sveta. Dr. Jurij Nagy, zapisnikar. — O tem predlogu se je glasovala točka za točko. Skupščina ga je sprejela soglasno in z navdušenimi vzkliki. Nato je izpregovoril ministrski predsednik grof Karolyi. Potem se je seja zaključila.

Med tem ko se je v kupolski dvorani vršila seja, je voditelj socialnih demokratov Dezider Bokanvi raz balkon parlamenta več nego stotisočglavi množici, ki se je bila nabrala na trgu pred parlamentom, naznanil sklep, ki ga je storila narodna skupščina. Zbrani narod je oznanilo sprejel z viharnimi eljen-klici. Red je bil ves čas slavljiva vzoren.

Na delo za mogočno organizacijo!

Fantje! Možje! Prezebali ste v ledenih Karpatih, snežnih Tirolih, prelivali kri za tujce, tirane, ječali pod težkim jarmom neusmiljenega militarizma, daleč od domovine, ločeni od svojcev, pokorni tisu, ki so vas podili v klavnice.

Ali frivojno igrati s človeškimi življenji, ki jo je brutalno uganjal samopašni prusko-avstrijski militarizem, je zdaj pri kraju. Firma »Villem & Comp.« je falirala: propastile so jo hazardske spekulacije. Igrala je »banko«: vse ali nič. Pa je pogorela. Mir imamo; puške molče, topovi molče, in vi, ki vas je težila vojaška sukinja, se vračate domov. Pozdravljeni!

Pozdravljeni naši stari borci, ki ste že v nemili dobi policijske Avstrije propagirali socialistične ideje! Danes se uveljavlja povsod: zmagonosno plapola v Evropi rdeči prapor Svobode. Z nezadržljivo silo podira vse zapreke revolucionarna misel. Naša zemlja je čisto spremenila svoje lice. Priborili smo si narodno svobodo. Demokracijo imajo na svojih zastavah zapisano tudi meščarske stranke. Vendar vprašanje je, koliko je v tem odkritosrčnosti Slovenski Narod? Še zmerom okleva in čmca, ne upa izreči besedici: republiko hočemo. In vendar mora vsak demokratično čuteči človek biti za ljudovlado.

Sedanja vlada je prehodna. V nekaj mesecih bodo volitve v ustavodajnalno skupščino. Tu se bo odločal ustroj naše bodoče države, našega bodočega življenja.

Fantje! Možje! Neizmerne bolesti ste morali trpeti v strelskih jarkih! Kleli ste usodo, ki nima za vas prijetnega doma. Zdaj pa, fantje, možje, ste v domovini: preobrazite je po svoji volji, da bo tudi vam zasijala sreča. Sama se vam ne približa. Treba je dela, treba je organiziranega dela, treba — organizacije.

Koliko želj imamo, delavci, delavke! Nastopiti moramo z vse silo, da se izvrše volitve v konstituanto potom splošne, enake, direktné in tajne volilne pravice in ta čimprej. Priporiti si moramo popolno svobodo tiska in zborovanja in združevanja, svobodo kolportaže, neodvisnost sodišč, brezplačno pravosodje in pravno postopanje, splošno razoroženje, pošteno preskrbo invalidov, osemurni delovni čas, odpravo poselnega reda itd., itd.

Za vse to obilo delo, ki ga nam nalaga sedanost in ki ga nam še naprti bodočnost, je predvsem treba mogočne strokovne in politične organizacije, za organizacije pa žilavih ljudi, ki jo oživljajo, dvigajo. Silna važna stvar je okrepitev naše organizacije, i strokovne i politične. Le če bomo imeli mogočne armade, si bomo v prihodnjih bitkah izvojevali velike zmage. Zato je potrebno, da se obstoječe lokalne organizacije ozrejo po vsem okraju in ustanove podobne organizacije povsod, kjer je mogoče. Ako so kje posamezni sodrugji, pa še nimajo svoje skupne organizacije, naj se sestanejo in naj si jo ustanove. Kdor ne ve, kako začeti, naj se obrne do bližnje organizacije, do deželnega zastopstva ali pa do izvrševalnega odbora, kjer dobi vsa navodila, vse podatke in vsak potrebni nauk.

Delavci, delavke — trpini! Odprite oči, združite se, zedinite se! Moč delavstva je v organizaciji, v organizaciji in še enkrat: v organizaciji.

S seji Narodne vlade SHS.

V Ljubljani z dne 14. listopada 1918.

Fm. Borojević se je pismeno opravičil v zadevi znane nameravane sovražnosti proti Narodni vladi v Ljubljani; Narodna vlada se z njegovo izjavo zadovolji in poroča v tem smislu NV v Zagrebu.

Priporoča se, naj vse občine, ki jih zasedejo Italijani, protestirajo proti zasedenju, in sicer ne samo pri poveljstvu državnih čet, ampak naj pošljejo protest tudi NV v Zagreb, ki naj stori vse nadaljnje korake. Nadkomisar dr. Josip Fasching se je predstavil predsedniku kot pooblaščenec nemškoavstrijskega državnega urada za zunanje zadeve v Ljubljani.

Državni urad za zunanje zadeve Nemške Avstrije je odgovoril na tozadevno brzojavko Narodne vlade, da želi vprašanje jugoslovanskih uradnikov v Nemški Avstriji rešiti sporazumno z Narodno vlado; v to svrhu povabi Narodno vlado, da imenuje svoje pooblaščenca. Za pooblaščenca Narodne vlade pri tozadevnih pogajanjih se imenujeta ministerjalni svetnik dr. Janko Babnik in okrajni glavar dr. Rudolf pl. Andrejka. Generalni polkovnik Wurm poroča, da se je odpeljal dne 14. novembra zadnji večji transport avstro-ogrškega vojaštva skozi ozemlje Narodne vlade SHS v Ljubljani, in se zahvaljuje Narodni vladi za naklonjenost in dejansko pomoč pri prehodu armade. Število vojakov, ki so se vozili skozi naše kraje v teh dneh, znaša 279 tisoč; poleg tega jih je potovalo blizu 100.000 peš in 5 konji. Narodna vlada sklene, da se izreče zahteva železničarjem, ki so vršili ob teh težkih razmerah svojo važno službo.

Zastopniki tržaških Slovencev se povabijo, da pridejo v Ljubljano k skupnemu posvetovanju z Narodno vlado o vseh tekočih vprašanjih glede jugozapadno meje edinstvene države SHS.

NV je imenovalo dr. Julija Pavlička za svojega zastopnika v tolminskem okraju.

Glede šolstva v prehodni dobi se sklene, da prevzame Narodna vlada začasno vse javno šolstvo in učitelstvo v svojo upravo in je plača enotno brez ozira na dosedanje kronovinske razlike. Končna ureditev šolskega vprašanja je pa stvar bodoče legislative in je ne more rešiti sedanja prehodna vlada.

Ob izbruhu svetovne vojne so bili mnogi učitelji preganjani na podlagi denunciacij. Tudi v slučaju, da se jim ni dokazalo nič kaznjivega, so bili mnogi suspendirani in rekurzi leže dostikrat še danes v ministristvu na Dunaju. Vsi taki slučajji se revidirajo in storjena krivica se skrajno pravi s tem, da se suspenzija razveljavi in izgubljeni prejemki na plači povrnejo.

Nato sta poročala podpolkovnik Švabić in njegov pribočnik o korakih, storjenih pri poveljniku italijanskih čet na Vrhniki proti nadaljnjemu prodiranju Italijanov.

Državnemu uradu za zunanje zadeve na Dunaju se odpošlje brzojavka, v kateri protestira Narodna vlada proti temu, da je izvršilni odbor deželne skupščine v Celovcu zasegel vse fonde vojnokreditnega zavoda za južno vojno ozemlje; Narodna vlada si pridržuje vse pravice do tega poprej skupnega zavoda.

V Ljubljani z dne 15. listopada 1918.

NV ne dovolj fm. Borojeviću bivati v Zagrebu.

Generalni polkovnik Wurm pošilja obširen izkaz o škodi, ki so jo trpeli gažisti o priliki preselitve poveljstva soške armade v Ljubljano, in zahteva odškodnino, češ, da se je izkazano blago zaplenilo na povelje Narodne vlade. Odgovori se mu, da Narodna vlada ni dala nikakega takega povelja, ampak skušala plenitev vedno preprečiti; plenili niso le civilisti, ampak tudi vojaštvo vseh narodnosti; sicer so se pa take stvari dogajale v tem času povsod še v veliko hujši meri nego pri nas.

Zato Narodna vlada ne prevzame nikake odgovornosti za storjeno škodo.

V korepondenčni urad se pokličeta provizorično Franc Puc in prof. Adolf Robida.

Na željo Pokrajinskega odseka NS v Gorici se izda njegovemu predsedniku dr. Karlu Podgorniku poverilo, da je upravičen, zastopati Narodno vlado SHS v Ljubljani kot njen poverjenik v Gorici tudi proti vojaškemu in civilnim okupacijskim oblastim in ukreniti vse, kar se mu zdi potrebno v varstvo interesov tega dela samostojne države SHS.

NV se vpraša, kdo bo plačal 1. decembra uradništvo v zasedenem ozemlju.

S Koroškega prihajajo poročila, da nastopajo Nemci proti Slovencem prav tako nasilno kakor v avstrijski ori. Zaprisegajo uradnike v čisto slovenskih krajih za Nemško Avstrijo, jih prestavljajo, če se ne uklonijo, in ovirajo promet slovenskih krajev na Koroškem z ostalimi deli Jugoslavije. Slovenski kraji so zasedeni po nemškem vojaštvu in nemških narodnih stražah. Namea tega postopanja je prozoren. Narodna vlada je poslala državnemu uradu za zunanje zadeve na Dunaju brzojavko, v kateri protestira najodločneje proti temu, da bi ostal slovenski del Koroške tudi le začasno pod nemško vlado, in zahteva takojšnjo razpustitev nemških narodnih straž in odhod nemškega vojaštva iz slovenskih delov dežele. Enaka brzojavka se je poslala izvršilnemu odboru provizoričnega deželnega zbora v Celovcu. Začnó se naproša NV v Zagrebu, da zavaruje z vojniki naše severne meje.

Poverjeništvu za finance izda dogovorno s poverjeništvom za socialno skrbstvo naredbo, v kateri se omeji izplačevanje podpor rodbinam, katerih svoji se nahajajo v Ameriki, na take slučaje, kjer je resnična potrebnost dokazana.

Poštno in železniško ravnanje se preseli čimpreje iz Trsta v Ljubljano. Tozadevno se stopi v zvezo z okupacijsko oblastmi v Trstu. Provizorično vodstvo ravnanjstva državnih železnic v Ljubljani se poveri nadzorniku Rajku Golobu. Za namesnike vodstva oz. za naše lik posameznih oddelkov se imenujejo provizorično I. Batagelj, V. Hrašovec, inž. I. Herceg, J. Hočevar in F. Benedek.

Poštno ravnanje se poveri provizorično poštnemu svetniku dr. Janku Debeljaku.

Narodni vladi je naznanjenih mnogo ljudi, ki so si prisvojili v teh dneh vojaško blago in ga skrivajo doma. Narodna vlada izda oklic, v katerem pozivlja dečičnike, da prineso blago do 1. decembra na mesto, ki se bo določilo. Po preteku tega roka se uvede proti naznanjenim, ki ne izročé blaga prostovoljno, kazensko postopanje.

Zastopnik poljske vlade je izrazil željo, da se mu izroči vojni material, ki je bil last poljskega vojaštva. Odgovorilo se mu je, da ni mogoče, razpravljati s posameznimi državami posebe o predmetih, ki so skupna last vseh držav, ustanovljenih na ozemlju nekdanje Avstro-Ogrske.

Odstavita se okrajna sodnika Ferdinand Meditz v Ljutomeru in dr. Watzulik v Gorenji Radgoni ter se dasta na razpolago predsedstvu okrožnega sodišča v Mariboru.

NV se naprosi, da protestira proti temu, da Italijani plenijo in rekvirirajo zaloge lesa.

Razglasi se amnestija za vojaške prestopke, ki so jim izdani NV v Zagrebu.

Politični pregled.

— **Razmere na Koroškem.** Kakor se od poučene strani poroča, odpošlje Narodna vlada SHS v Ljubljani na nemško vlado oster protest proti razmeram na Koroškem, ki jih je zakrivil ondotni nemški deželni narodni svet proti Slovencem. Naša Narodna vlada zahteva, naj se v slovenskem delu Koroške nemudoma razpuste vse nemške narodne straže, odstranijo naj se s slovenskega Koroškega nemudoma vsi nemški vojaški oddelki, ki se sedaj ondi nahajajo, kar kaže, kakor da bi se ondotni slovenski kraji, četudi le začasno, nahajali pod nemško nadvlado.

— **Srbi in Italijani na Reki.** V petek so se hotele izkrcati na Reki italijanske čete. Jugoslovanske oblasti so se temu uprle. Med italijanskim admiralom Reinerjem in italijanaši ter med hrvatskimi oblastmi z druge strani so se pričela pogajanja. Jugoslovanski in srbske vojaki so bili alarmirani. Dokler so trajala pogajanja, je prišlo na Reko pet italijanskih oklopnih avtomobilov, oboroženih s strepnkami. Na zahtevo tamošnjega poveljnika so se avtomobili umaknili nazaj v Opatijo. Ameriške čete pridejo na Reko, da rešijo spor.

— **Predsednik češkoslovaške republike** proiesor Masaryk prispe v Prago dne 2. decembra. Za njegov sprejem se pripravljajo velike svečanosti. Sta-oval bo v bivšem kraljevskem gradu na Hradčanih, ki se je v to svrhu adaptiral. Na Hradčanih bo nameščeno tudi ministrsko predsedstvo in ministristvo zunanjih del.

— **Za osvoboditev Slovkov.** Iz Prage se brzojavno poroča: Dr. Scheiner je, kakor javlja češkoslovaški tiskovni urad, izdal razglas, v katerem poziva vojnake, naj takoj pridejo k svojim polkom, ker bo sedaj češko-

slovaška armada morala iti Slovatom na pomoč zoper ogrsko čete.

— **Tirolici proti združitvi z Nemčijo.** Tirolski listi protestujejo proti sklepu avstrijske narodno skupščine, da se avstrijske pokrajine priključijo Nemčiji. Izjavljajo, da Tirolsko in Predarlško za noveno ceno nečeta, da bi se pritržili Nemčiji. »Insbrucker Nachrichten« priobčujejo uvodnik, v katerem se zavzemajo za to, da se osnuje nevtralna alpska republika, ki bi naj obsegala Tirolsko, Predarlško, Solnograško in Gornje Štajersko.

— **Likvidacija avstrijske uprave.** V petek je bila na Dunaju konferenca, ki jo je sklical Nemškoavstrijski državni urad za zunanje zadeve in katere so se vdeležili poslaniki ogrske, češkoslovaške, poljske, gališke in ukrajinske vlade ter rumunskega Narodnega sveta. Sklenilo se je, da imajo posamezne narodne vlade k oblastim, ki so sedaj prešle v področje nemškoavstrijskih državnih uradov, odposlati poverjenike, ki naj skupno z nemškoavstrijskimi državnimi oblastmi organizirajo likvidacijo dosedanjih centralnih oblastev. Nadalje se je sklenilo, da se bodo poslaniki posameznih narodnih vlad odslej sestajali vsak teden, da sporazumno izvedejo razkroj dosedaj skupne uprave ter njen prenos na posamezne narode. Jugoslovanska vlada, ki pri tej seji ni bila zastopana, se je povabila, da naj se pridruži tem dogovorom.

— **Spopad med Madžari in Nemci.** Ker se je ogrski pp. št. 67 iz Eperjesa, ki se je vozil preko Dunaja, branil izročiti orožje, je prišlo do spopada med kolodvorsko stražo in ogrskimi četami. En infanterist, v trebuh težko ranjen, je umrl, dva častnika in devet vojakov pa so težko ranjene prepeljali v garnizijsko bolnico.

— **Nemško čete se umaknejo preko Rena.** Iz Berlina se brzojavno poroča: Wolffov urad poroča: Izpraznjevanje zasedenega ozemlja na zapadu se vrši v redu in po načrtu, v kolikor se tiče odhajanja sklenjenih krdel. Kljub velikim težavam se je doslej posrečilo, te čete zadostno preživljati. Ako ostane dovoz iz domovine zagotovljen in ako se nam železnice ne zagvozde, se bo tudi v bodoče, kakor je pričakovati, odhajanje čet vršilo v redu. Izpraznitev zasedenega ozemlja na levem bregu Rena je naletela vsled dodatnih določil vrhovnega poveljstva alirancev, ki so bila izdana šele potem, ko smo mi že odredili izpraznjevanje, na velike težkoče, tako da bo v dostajalo časa, da na gotovih krajih amikamo čete v znašlu dogovora. Najvišje vojno poveljstvo je vojnemu poveljstvu alirancev z vso resnobo poljanjevala težavni položaj, toda doslej brez uspeha. Po določilih dogovorov se morajo kraji izprazniti v temle redu: do 21. novembra vsa Luksemburška ter vsa Alzacija in Lorena; do 27. novembra vsa Belgija; do 9. decembra opoldne levo obrežje Rena; na vzhodnem bregu Rena bo lo aliranci in predmestja, in sicer: Kolin, Koblenz in Moguncija v premeru 30 km zasedli. Nadalje so določili aliranci kot nevtralno cono ozemlje vzhodno od Rena in pa ob predmestjih v širini 10 km. Te kraje moramo izprazniti do 13. decembra opoldne, nakar bodo čete alirancev vkorakale v izpraznjega ozemlja.

— **Nemčija izroči ententi svoje podmornike.** Vsem posadkam nemških podmornikov in prizadetim ladjeteniškim delavcem se je naznanil nastopni dopis komisije za premirje državnemu kanclerju Ebertu: »Podpisani člani komisije za premirje so se z vprašanjem obrnili naravnost na angleški admiralat in so tam dobili zagotovilo brez pridržka in absolutno gotovost, da bo vse moštvo podmornikov, ki se morajo glasom pogojev za premirje izročiti, takoj potem, ko dospo podmorniki v luke, ki jih označi Anglija, poslano nazaj v svojo nemško domovino. S tem je vsaka nevarnost za osebno svobodo in varnost posadk izključena. Ako bi se podmorniki v določeni dobi ne izročili, bodo nasprotniki — pravico v to so si pismeno pridržali — nemudoma zasedli Helgoland in odpovedali premirje. Mar hočete s tem, da podmornike ne izročite pravočasno ali jih uničite, nase naložiti težko krivdo, da se vojna obnovi, nastane novo prelivanje krvi in da drago domovino raztrgajo neizprosni sovražniki?« — Sledé podpisl.

— **Poljske šole v Poznaniu.** »Berliner Tageblatt« poroča: V noči na soboto so na avtomobilih v Poznani prispeli poljski častniki in so mestno upravo ter poveljnika Poznania pozvali, naj se priključi Poznani Poljski državi. Ta korak Poljakov zahteva takojšen protikorak nove nemške državne vlade.

— **Ententa za federativno rusko republiko.** »Kijevska Mysl« javlja: V Jassyju se je pri pogajanjih med entento in zastopniki ruskih posamnih držav pokazalo, da želi ententa združitev Rusije v obliki federativne države. Priznanje Ukrajine kot neodvisno državo se je odklonilo. Nemške čete smejo ostati v deželi dotlej, ko se ustanovi ukrajinska armada.

— **Gospodarska politika entente po vojni.** Reuterjev urad poroča: Tekom govora, ki ga je imel na vsilnem shodu v Westminsteru, je zakladničar Bonar Law dejal: Kakšnoakoli bo naša gospodarska politika, imeti moramo pred očmi, da moramo, kakor smo doslej vedno moramo ob rami stali z našimi zavezniki, tudi ob porav-

nanju škode, ki je storila vojna ramo ob rami stati z njimi.

Novo ukrajinsko ministrstvo. Kijev, 17. novembra. (K. u.) Po hetmanovem odloku je novi ministrski kabinet sestavljen takole: Predsedstvo in (začasno) kmetijstvo: Gerbel; finance: Szebeckij; notranje zadeve: Kystajkowskij; zunanje zadeve: Atanazijev; vojna: Czuckoj; javna dela: Kozineskij. Sestava novega kabineta je v zvezi z novim položajem, nastalim v led prihoda entente v južno Rusijo.

Novo volitvo v Angliji. V angleški poslanski zbornici je Ponar Law naznanil, da se parlament še ta teden odgodi. Nove volitve se bodo vršile dne 14. decembra, dne 18. decembra pa štetje glasov.

Italijanski parlament sklican. Chiaso, 16. novembra. (K. u.) Italijanska zbornica in senat sta sklicana za 20. november. Na dnevnem redu so poročila vlade.

Tomaž Masaryk.

Tomaž Garrigue Masaryk, predsednik nove češkoslovaške republike, se je rodil 7. sušca 1850. l. v Hodoninu na Moravskem. Oče mu je bil kočijaž. Obiskoval je nižjo realno v Hustopeči, obišel šolo na klin in se izučil ključavničarstva ter kovaštva. Nato se je povrnil h kužigam, obiskoval gimnazijo v Brnu in na Dunaju ter dunajsko vseučilišče, kjer je l. 1876 promoviral. L. 1879 se je tu habilitiral za docenta modroslovja in bil čez 3 leta poklican na novoustanovljeno češko univerzo v Pragi. Znamenit je kot politik in vodja realistične stranke. Iz njegove šole je izšlo tudi mnogo naše jugoslovanske socialno demokratične inteligence, rajni dr. Anton Dermota i. dr. Ob izbruhu svetovne vojne je 64 letni starček zapustil domovino, romal v inozemstvu kot apostol iz dežele v deželo in se pri ententnih vladah potegoval za češko ljudstvo. Avstrijska vlada, ki ga je — veleizdajalca — hotela obesiti, mu je pred nedavnim izplačala zaostalo plačo za ves čas vojne, in sicer znesek 50.200 K. Masaryk, ki ga češki narod slavi ko mučenika, uraduje začasno v Parizu. Emka.

Dopisi.

Jesenice. Kakor smo izvedeli, nameravajo nastaniti v naši jeseniški kasarni za izprevodnike orožnike, dočim so bili nastanjeni v njej vsa štiri leta vojne vojaki. Za časa vojne smo to še prenašali, češ, vojna je in izredne razmere, pa ni mogoče drugače. Zdaj pa je nastopil zopet zaželjeni mirni čas, zato odločno protestiramo proti temu, da bi se odjemala izprevodnikom določena kasarna in se kratkomalo oddajala orožnikom, izprevodniki pa naj se potikamo kjerkoli hočemo in naj zurzujemo okoli, akoravno imamo zgrajeno kasarno. Na Jesenicah ni mogoče dobiti nobenega stanovanja in tudi ne prenočišča, tako da smo takorekoč na cesti in izpostavljeni mrazu. Pozivljamo vladu, da stvar preišče in ugodi našim zahtevam, ker sicer smo prisiljeni, da odpovemo svojo izprevodniško službo, ki jo potem lahko prevzamejo orožniki, sami pa si poiščemo drug posel. Železniški izprevodniki prosimo dalje poverjeništvu za promet, da takoj odpusti odredbenim potom iz železniške službe ženske, ker so v naši službi odveč. Saj jih v resnici nismo nikdar potrebovali, bivša vlada pa nam jih je vseeno vsilila. Izprevodniki smo zaradi ženskih uslužbenk oškodovani na plači, za katere izboljšek se že dolgo vrsto let poganjamo, toda ga zaradi ženskih izprevodnic nismo dosegli, kdor pa ga je bil deležen, ga je zaradi žensk zopet izgubil. Toliko v pojasnilo. — Prizadeto osebje za osebni promet na bivši državni železnici.

Dnevne vesti.

Redna javna seja občinskega sveta v Ljubljani se vrši v torek, dne 19. novembra 1918, ob šestih zvečer v mestni dvorani.

Umrl je v soboto v Ljubljani magistratni komisar g. Vl. Breskvar za špansko boleznijo in včeraj njegova soproga. Ob tej britki izgubi izrekamo rodbini iskreno sožalje.

Zrtev divjih lovcov. Na posestvu barona Borna pri Sv. Katarini nad Tržičem so divji lovci ustrelili Franceta Ahačiča, podomače Maželjna. Dan pred smrtjo je ujel dva divja lovca, naslednjega dne pa jih je prišlo več in pri njih zasledovanju ga je prehitela smrt.

Šoferska šola v Ljubljani. Pri avtokadru v Ljubljani, pivovarna »Union«, je ustanovljena šola za šoferje. Pogoji sprejema: Starost od 18 do 30 let; znanje čitanja in pisanja; podvrženje vojaški disciplini; kaserniranje v

vojašnici (izjeme se v posameznih slučajih dovoje za one, ki stanujejo v Ljubljani); služba traja cel dan; prednost imajo oni, ki so se izučili kake strojniške obrti (elektrotehniki, ključavničarji, kovači itd.); vsak učenec dobi hrano, vojaško plačo, in kadar bo definitivno sprejet, 8 K doklade. Priglasila sprejema takoj pisarna avtokadra v pivovarni »Union«. — Poveljstvo avtomobilne čete 8. voj. okr. SHS., tek. št. 91.

V smislu sklepa narodne vlade SHS v Ljubljani z dne 15. novembra 1918 se odreja, da velja naredba poverjeništvu za pravosodstvo z dne 6. novembra 1918 (točka 39 ur. lista št. 3.) tudi za vojaško sodstvo.

Zaloge sena. Seno, ki ga imajo komisijonarji po deželi, je last Narodne vlade SHS v Ljubljani in ne smejo podeželni Narodni odbori z njim razpolagati. To pravico ima edinole Posiovalnica za krmila v Ljubljani, ki je v ta namen ustanovljena in potrjena tudi od Narodne vlade SHS v Ljubljani.

Vrnite blago. Na Narodno vladu je te dni došlo zelo veliko naznamb o osebah, ki so si zadnje dni prisvojile na kolodvorih v Ljubljani in na deželi ter okolici mnogo tuje, zlasti državne bivše vojaške lastnine. Pozivljajo se vsi ti, da takoj priglasijo Prehodno-gospodarskemu uradu v Ljubljani, Turjaški trg št. 1, pisмено ali ustmeno, kje da hranijo prilaščene stvari, da dobe navodila, kam da jih imajo oddati. Narodna vlada noče sedaj nastopiti še s kazenskimi odredbami v pričakovanju, da se bodo prizadeti takoj odzvali. Če bo ta poziv brez uspeha, pa bo nastopila narodna vlada proti vsem naznanjenim z vso strogostjo. — Poverjeništvu za javna dela in obrt.

Pokradeni sanitetni material, mikroskopi itd. V barako nasproti Kolinske tovarne za kavine primesi je vojaška uprava že nekaj tednov pred premirjem spravila dragocene znanstvene aparate salubritetne komisije, tako več mikroskopov (drobnogledov), en projekcijski aparat, en velik fotografski aparat itd. Ti aparati, ki bi jih naše bolnišnice in naši znanstveni zavodi nujno rabili, so bili na do sedaj nepojasnen način pokradeni iz zabojev. Vsakdo, ki bi vedel, kje se sedaj nahajajo ti aparati, se torej pozivlje, da to nujno javi zdravstvenemu oddelku Narodne vlade SHS v Ljubljani, Erjavčeva ulica št. 13. Onemu, ki bo omogočil, da pridejo ti aparati zopet v last Jugoslovanske države, se bo nakazala primerna nagrada.

Poziv zaradi priglasitve terjatev in povračil škode, ki bi jih bila dolžna poravnati prejšnja Avstro-Ogrska vojaška uprava. Ob gospodarskih pogajanjih med državami, ki so nastale iz bivše Avstro-Ogrske države, morda pride tudi do sporazuma glede plačila obveznosti na podlagi vojnodajtvenega zakona od strani prejšnje Avstro-Ogrske vojaške uprave. Narodna vlada SHS priglasila te terjatve za svoje območje, ne da obljubi upravičencem ugodnega uspeha. V svrhu priglasitve teh terjatev pozove podpisano poverjeništvu vse posestnike-kmetovalce priglasiti svoje terjatve, in sicer: 1. Neplačane zakupnine ali najemščine za zemljišča ali poslopja, ki jih je vojaška uprava vzela v zakup, v najem, ali jih je neopravičeno zasedla. 2. Neizplačane kupnine za prodane kmetijske pridelke, če ima upnik v rokah kako potrdilo o zahtevani oddaji blaga vojaštvu. — 3. Terjatve za škodo storjeno po vojaščini na zemljiščih in kmetijskih stavbah vsled činov, ki so bili v zvezi in ki jih gre povrniti po vojnodajtvenem zakonu. — Škode, ki jih je naredila armada v svojem razsulu po sklepu premirja brez povelja pristojnih vojaških poveljstev nikakor ni priglasiti, ker zanje ne bo hotel biti nihče odgovoren. — Terjatve v tem okviru je priglasiti do 1. januarja 1919 pri narodni vladi SHS »Poverjeništvu za kmetijstvo« (v poslopiu s priloženimi prepisi obveznih ali pravoveljavnih listin ni prilagati, ker se lahko izgube, marveč jih je skrbno hraniti. — S tem pozivom podpisano poverjeništvu ne prevzame nobenega jamstva in nobene obljube za svoječasno resnično izposlovanje poplačevanja takih upravičenih terjatev, zato naj priglasilci rešitve svojih priglasenih terjatev sploh nikar ne dregajo, kajti če tudi pride do sporazuma med vladami glede popolnega ali delnega izplačila teh terjatev, utegne to trajati vendarle zelo dolgo. — Poverjeništvu za kmetijstvo.

Zaplemba cesarskega imetja. Nemško-avstrijski državni svet je sklenil zapleniti vsa cesarska posestva, dvorne konjušnice in drugo imetje, ter prodati to imetje onim (kapitulistom seveda), ki bodo največ ponudili. Dvorna pala-

ča in muzeji ostanejo državna last in bodo služili javnim namenom.

Demokratizacija dunajskega občinskega sveta. Občinski svet dunajske občine se do razpisa novih volitev že sedaj demokratizira na podlagi novega volilnega zakona. Krščanski socialci odpuste 55 mandatov, od katerih jih pripade 52 socialnim demokratom, dva liberalcem in eden demokratom. V novem občinskem svetu bo torej sedelo 80 krščanskih socialcev, 60 socialnih demokratov, 19 liberalcev, 4 demokrati in 2 divjaka. Razentega pride v občinski svet 12 ženskih mandatov, od teh 5 socialnih demokratinj.

Zadnje vesti.

Ameriške čete v Jugoslaviji.

Reka, 17. novembra. Na Reki se je izkrcal danes dopoldne bataljon ameriških vojakov. Ameriški podpolkovnik Evers je izjavil: Sedaj smo zmagali, a naša misija v Evropi še dolgo ni končana. Vpostaviti moramo red in spraviti zahteve posameznih narodov v soglasje.

Srbi v Temešvaru.

Zagreb, 17. novembra. Včeraj dopoldne so prišle prve srbske čete v Temešvar. Jutri dospe tja srbska vojska, močna dve diviziji, s francoskim in angleškim topništvo.

Ameriške čete v Alzaciji

Strassburg, 17. novembra. Ameriške čete so zasedle Strassburg in Metz. Pri predaji obeh trdnjav sta bila navzoča predsednik Poincaré in maršal Foch. Ameriške čete so zasedle tudi Longwy in Bryey, francoske pa Kolmar in Mühlhausen.

Masaryk na mirovnem kongresu.

Praga, 17. nov. (K. u.) Kakor poročajo češki listi, dospe predsednik Masaryk v Prago početkom decembra. V Pragi ostane samo malo časa, potem odpotuje na kraj mirovne konference, da s svojim vplivom zagovarja stvar Češkoslovaške republike in da more biti Wilsonov svetovalec v slovanskih zadevah. Vnanji minister dr. Beneš pride v Prago nekako v osmih dneh. — Minister za deželno brambo Klofač je izdal oklic na vojaštvo, v katerem pravi, da ima namen češkoslovaškemu vojaštvu dati demokratičen značaj. Njegov program da je milica.

Mirovna konferenca se vrši v Versaillesu.

Rotterdam, 17. novembra. (K. u.) Kakor poroča »Nieuwe Rotterdamsche Courant« javljajo »Daily News« iz Pariza, da se bodo posvetovanja o mirovnem vprašanju pričela nekako sredi decembra v Versaillesu.

Francoska vojna ladja v Kotoru potopljena.

Dunaj, 17. novembra. Ko je velika vojna ladja »Waldeck-Rousseau«, na kateri se je nahajal štab francoske srednjemorske mornarice, priplula pred Kotor, je ladja naletela na mino ter se potopila. Večji del posadke je rešen.

Smrtna kazen za plenjenje.

Dunaj, 17. novembra. Državni svet Nemške Avstrije je izdal na prebivalstvo oklic, v katerem pravi, da so plenitve najhujši zločin. Kdor bo zasačen, bo brez pardona usmrčen. Kdor do 20. novembra vrne vpljenjene stvari, ne bo kaznovan.

Branting za republiko na Švedskem.

Stockholm, 16. nov. (K. u.) Zastopnik korespondenčnega urada poroča: Konferenca socialistov je sklenila, da se volilna pravica raztegne na vse državljane počeniš od 21. starostnega leta brez razlike spola, da se uvede osemurni delavnik in da se izvrše druge socialne zahteve. O državni obliki naj odloča ljudsko glasovanje. Utemeljuječ ta sklep, je Branting izvajal: Hočemo vztrajati na potu demokracije in ne maramo nastopiti pota k diktaturi. Hočemo, da se odpravi gorenja zbornica in da se uvede republika, ko se prepričamo, da je večina švedskega naroda za nami. Socialisti levice sklicujejo za nedeljo republikanski shod in odklanjajo od vlade naznanjene reforme kot nezadostne.

Pred volitvami v Angliji.

Rotterdam, 17. nov. (K. u.) »Daily Express« poroča: Lloyd George in Asquith sta imela sinoči političen razgovor. Upali so, da bo ta razgovor dovedel do zedinjenja, toda zdi se, da je ostal najbrže brez uspeha, kar pomenja, da se je Lloyd George odločil, pri volitvah nastopiti v zvezi z unionisti proti liberalni stranki. — Volilna kampanja za nove volitve se je začela danes zjutraj z velikim zborova-

njem v Central Halli in v Westminsteru. Lloyd George, Bonar Law in Barness so imeli govore, govorili so večinoma o programu za nacionalno politiko, s katerim bi voditelji koalicije stopili pred svoje volilce. Lloyd George je rekel med drugim: Čez 4 tedne bodo imeli volilci priliko, da volijo v parlament, ki bo najbrže najvažnejši parlament v angleški zgodovini. Od tega parlamenta bo zaviselo ravno toliko kakor od vojske, namreč usoda Anglije in cele države in z usodo države tudi usoda celega sveta. Dve tretjini sveta sta opustošeni in težka nesreča je prišla nad nji. Položaj je prenasličen nevarnih možnosti. Ako novi parlament ne bo kos položaju, se lahko zgodi, da bo sledila Anglija v zgledu ostalih narodov Evrope.

Nemški podmorniki v Kielu.

Wilhelmshaven, 17. nov. (K. u.) Na zborovanju moštva podmornikov je bil soglasno sprejet sklep, ki pravi med drugim: Celokupno moštvo podmorskega brodogoja si je sveto resnega položaja domovine. Potem ko se je moštvo 50 mesecev v sili in pomanjkanju junaško borilo za svojo domovino, ne boče odreklo zadnji najtežavnejši službo domovini. Spravilo bo vse podmornike tje, kamor jih povesti se mu boče ukazalo. Popolnoma zapremo svojemu vojaškemu svetu in bomo zvesto pokorni njegovim odredbam. Mnogo pomorščakov se je prostovoljno priglasilo za uvrstitev v posadko čolnov v Kielu, tako da bo v slučaju sile mogoče zasesti en del kielskih čolnov.

Nemci zapustili Belgijo.

Rotterdam, 17. nov. (K. u.) »Nieuwe Rotterdamsche Courant« poročajo iz Rozen-daala, da so nemške čete Anverso zapustile. V Bruslju je le še malo nemških čet, ki odidejo jutri. Nadomesti jih konjenica zaveznikov. Belgijski poiki pridejo v Bruselj v torek. Kraljeva rodbina bo slovesni vhod v prestolico imela v petek.

Poznanj v poljskih rokah.

Berlin, 17. nov. (K. u.) »Vorwärts« je dobil iz Poznanja brzojavko: Od včeraj je mesto in velik del province Poznanjske v poljskih rokah. Tega preobrata ni povzročil prihod poljskih legijonarjev od zunaj, temveč dejstvo, da so Poljaki dobili Delavski in vojaški svet, ki sta se polastila moči in vlade. — »Schlesische Zeitung« poroča iz Poznanja: Poljaki pripravljajo sistematično proklamacijo, po kateri bo Poznanjsko del Poljske države. Vojaški in delavski sveti so se polastili vlade. Državni denarji se brez dovoljenja tega sveta ne smejo izplačevati in ne nakazovati. Velike množine orožja in streljiva so nakupljene. Nemške vojake odpuščajo, poljske pridržavajo, da bi tako tudi vojaško premoč obdržali Poljaki.

Mackensenova armada na Ogrskem.

Budimpešta, 17. novembra. (K. u.) »Pester Lloyd« poroča: Kakor izvemo, so se vršila pogajanja med madzarsko ljudsko republiko in med komisijo, ki jo je odposlal Mackensen. Ta pogajanja so se vršila v svrhu dogovora glede prehoda Mackensenovih čet in so privedla do sporazuma. Obe strani naj storita kar le mogoče, da se omogoči Mackensenovim četam hiter in urejen odhod. Nemci so odposlali posebno komisijo v Berlin, ki naj zagotovi Madzarom premoga, ki naj se deloma porabi za prevažanje Mackensenove armade. List poroča nadalje, da je Mackensen iz lastne iniciative povzročil, da se ustanovi Vojaški svet pri njegovih armadi.

Proti »boljševiški« nevarnosti.

Krakov, 17. nov. (K. u.) Da se zatre boljševiška nevarnost, se odpošlje 30.000 poljskih vojakov, pomnoženih z angleško-američanskimi četami, preko Gdanskega na Poljsko. V isti namen se pripravi rumunska armada za vojno in se odpošlje pod vodstvom entente v Odeso in Ukrajino.

Amerika uredi preirano.

Washington, 16. novembra. (K. u.) Kontrolor za živila, Hoover, je danes odpotoval v Evropo, da uredi problem prehrane v Franciji in Belgiji, v deželah bivših centralnih držav in na bližnjem vzhodu.

Nemško brodogoja odplulo v Severno morje.

Berlin, 18. nov. (K. u.) »Vossische Zeitung« poroča, da je prvi del brodogoja, ki je določen za interniranje, včeraj popoldne zapustil luko v Kielu in odplul po kanalu cesarja Viljema v Severno morje, kjer bodo ladje pričakovale nadaljnjih ukazov.

Nemčija in Rusija.

Berlin, 18. nov. (K. u.) »Lokalanzeiger« poroča, da je nemško vodstvo obvestilo sovjetsko vlado, da želi zastopnika sovjeta v Berlinu.

Samomor v preiskovalnem zaporu.

Dunaj, 17. novembra. (K. u.) Zaradi poverbe 6 milijonov v preiskovalnem zaporu pridržani vodja urada za presojanje živil in predmetov potrebe v Solnemgradu deželno-vladni svetnik dr. Rambousek se je v svoji jetnišnični celici obesil.

Angleška bojna ladja naletela na mino.

London, 15. nov. (K. u.) Reuterjev urad poroča: Admiraliteta raznanja, da se je angleška bojna ladja »Audacious« severno od Irskega obrežja dne 27. oktobra potopila, ker je naletela na mino.

Italijani in Jugoslovani.

Chiasso, 17. novembra. (K. u.) »Messagero« opominja Italijane in Jugoslovane k pravičnosti in zmernosti.

Ententno brodogoja pred Carigradom.

London, 15. nov. (K. u.) Reuterjev urad poroča: Admiraliteta raznanja, da je brodogoja aliirancev plulo skozi Dardanele. Davi je pripelo pred Carigrad.

Francija demobilizira.

Pariz, 17. novembra. (K. u.) Agence Havas poroča: Francoski vojni minister je odredil odpust letnikov 1887, 1888 in 1889.

Umetnost in književnost.

Iz gledališke pisarne. Danes zvečer ostane gledališče zaprto. V torek, dne 19. t. m. se ob 8. zvečer ponovi Ogrinceva veseligrada v treh dejajih »V Ljubljano jo dajmo« in Aleševčeva burka »Nemški ne znajo« za »A« abonement. — V sredo, dne 20. t. m. prva klasična predstava »Hamlet« popoldne ob pol 3. za dijaštvo in njih spremljevalce ob znižanih cenah. — Zvečer se vrši generatna skušnja na odru za opereto, zato ostane gledališče zaprto. — V četrtek ob pol 8. zvečer prvič v sezoni Messagerjeva francoska opereta »Michujevi hčerke« izven abonementa. — V petek zvečer ob pol 8. se ponovi opereta »Michujevi hčerke« za abonement »C«. — V soboto ob pol 8. zvečer »V Ljubljano jo dajmo« in »Nemški ne znajo« za abonement »B«.

»V Ljubljano jo dajmo«. »Nemški ne znajo«. Prvo je spisal Jos. Ogrinec, jako produktiven slovenski povestičar, drugo pa pisatelj Alešovec, dobro znan po svoji autobiografiji: »Kako sem ga jaz likal«. Veseligradi izvirata iz naše polpretekle dobe, torej iz časa hude reakcije v naših deželah in živnega prosvetnega pokreta, iz dobe Čitalnic in taborov. »V Ljubljano jo dajmo« nima sicer nobene posebne idejne tendence, marveč je čisto priložnostna igrica iz življenja majhnega kranjskega mesteca; zanimivo je le, da igra Čitalnica v razvojni preprostejši dejanja ne ravno neznatno vlogo. Srebrincvo Marico pošljejo v Ljubljano, da se nauči šivat in kuhat, nazaj pa privede ženina, učenega »Johorjaca«. — Igra za smeh in kratek čas, drugega pomena nima, razen, da je ljubko domače delo in kaže o pričetkih naše dramatične umetnosti. Tendenčni značaj ima burka »Nemški ne znajo«, ki šiba ponemčevalni upravni sistem v tistih letih pri nas. Ljudem, ki ne znajo nemški, pošiljajo oblasti le nemški pisane akte, ki jih razume navadno le župnik. Zaradi nerazumevanja tujega jezika so privedla nemški pisana pisma in razul pozivi že čisto do usodnih zmot, kar prikazuje zelo dobro in prav omenjena burka. Igrici sta polni veselega humora in sta kot je bilo videti popolnoma zadovoljili ljubljansko občinstvo. No, take in podobne razmere, kakor jih biva Aleševčeva burka, so za nami, in človek gleda vse to hujske na odru z nekakšnim zadoščenjem: Tako je bilo, pa hvala bogu, ni več. — Preprosti igri so igralci še dvesti dobro igrali. Danilo je sicer malo preveč jajaj, kot je pač njegova navada. Ostro pa moram kritikovati jezik, s katerim so hoteli menda igralci pokazati, da sta igri zajeti iz miljeja preprostih vaških in malomeščanskih krogov in da sta iz časov, ko so ljudje splošno »govorili po domače«. Ako se da opravičevati dialektna govornica v »Nemški ne znajo«, se tega ne more v igri »V Ljubljano jo dajmo«. Raz oder se mora glasiti književna, ne pa dialektna slovenščina, pa naj jo govori malomeščan Srebrin ali pa doktor Snov. Nič hudega ni, ako se sem in tja v preprosti igri vrine kaka dialektna oblika, ki posebno karakterizuje eno ali drugo narečje, toda za pravilo se tega ne sme jemati v vsej igri.

Koncert »Glasbene Matice«. Sobotni koncert »Glasbene Matice« ostane v spominu vsakomur, ki je bil ta večer član neštete množice, katera je do zadnjega koticčka napolnila veliko dvorano »Uniona«. Bil je to večer intimne domače zabave in lepega jugoslovanskega koncerta, ki ga je otvoril dr. Ilešič s svojim

vznešenim slavnostnim govorom, v katerem je proslavljaj srbsko junaštvo, zastopano po številnih srbskih častnikih. S krepkimi, toda ganljivimi besedami je odzdravil srbski podpolkovnik Švabič. Rajske »Slavnostni spev« je očaral poslušalce zaradi svoje mehke, lahkotne in graciozne melodijoznosti; jugoslovanske narodne pesmi so se glasile na odru in prikazovale narodno psiho v poskočnih, veselih dirih i v tužnih, melanholičnih molih. Vsemu temu so dale prijazne narodni kolorit še narodne noše pevk in mnogobrojnega ženskega občinstva: v realnost se je preselila poezija, pristna domača, sedanje in davne dobe; iz sedanjosti je dihala preteklost. . . . Po koncertu se je vršila prosta zabava s plesom, ki pa je bilo bolj kot temu podobno prerivanju.

Aprovizacija.

S petkove seje mestnega aprovizacijskega odsaka. Moke za kruh ima mestna aprovizacija toliko v zalogi, da shajamo do konca tega leta. Vse moke za kruh je pa toliko v Ljubljani, da je krit potrebščina do srede januarja 1919. Moke imamo za približno dva meseca v zalogi. Ker za enkrat še ni nobenih zagotovil, da dobimo od zunaj moke, je neobhodno potrebno, da kar najbolj štedimo z obstoječo zalogo. Vendar je upati, da bo pomanjkanju kmalu odpomagano z večjimi dobavami iz Hrvaške in inozemstva. Fižola, kaše in ajdove moke aprovizacija nič ni prejela, to posebno vsled tega, ker komisijonarji po deželi niso izvršili rekvizicij, kot bi jih bili morali. V aprovizacijskem skladišču je nekaj moke iz koruznih kati. Ker moka ni užitna, se jo prodaja kot krmo za živino po 1 K 20 vin. kilogram. Iz vseh ljubljanskih pekaren je kruh kisel, ker ni kvasu. Snovi za izdelovanje kvasa smo dobivali iz inozemstva. Sedaj je vsak dovoz onemogočen. Sodi se, da bo pomanjkanje kvasu trpelo še kvečjemu 14 dni in bodo med tem časom gotovo prišle snovi za izdelovanje kvasu. Aprovizacija je prejela večjo množino hrvaškega krompirja, ki se razdeli prihodnje dni po okrajih na izkaznice za krompir. Zelja ima mestna aprovizacija precejšno množino okisanega. Sveže repe je tudi več vagonov na zalogi ter se razdeli prihodnje dni po okrajih. Nakup kostanja se je ustavil, ker je bilo zelo malo povpraševanja in so bile nakupne cene veliko previsoke. Aprovizacija prodaja 3 vagona čebule po 1 K 50 vin. za kilogram. Razdelilni načrt se pravočasno objavi. Mestna aprovizacija je poslala posebnega posredovalca za nakup živil v Zagreb, katerega naloga bo, da preskrbi Ljubljani kar največ živil. Ubožna akcija potrebuje samo za razdelitev mesa po znižanih cenah mesečnega prispevka 50.000 K, da je mogoče poravnati razliko med nakupno in prodajno ceno. Svoj čas je dobivala ubožna akcija v pokritje svojih izgub izdatne subvencije od bivše avstrijske vlade. Sedaj odpadejo te podpore. Ker je nemogoče ustaviti razdelitev živil po znižanih cenah najpotrebnejšim slojem, bo morala mestna občina še nadalje iz lastnih sredstev vzdrževati ubožno akcijo. Mestni župan dr. Ivan Tavčar zato nasvetuje, da se občinskemu svetu stavi predlog, da najame ljubljanska občina za svojo aprovizacijsko ubožnih slojev posojila v znesku do 1 milijona kron. Županov predlog aprovizacijski odsek soglasno odobri in bo mestni župan takoj v prihodnji seji občinskega sveta stavil tozadevni predlog. Pri tej priliki tudi sklene aprovizacijski odsek, da se vse pripadnike ubožnih akcij še enkrat kontrolira, ali so potrebni podpore na račun ubožne akcije, ali ne.

Izdajatelj in odgovorni urednik
Josip Petelan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

Zobni atelié RADOVAN
začasno Sp. Šiška, Nova ul. 194
je v naprej odprt
vsaki dan od 9 - 11 in od 2 - 4
izvemši nedelj in praznikov.

HISA z gospodarskim poslopjem, vrtom in njivo v Mostah se
proda
Več v upravi lista.